

Zgorzelec, 16 czerwca 2025

Do:

Pan Magnus Brunner
Komisarz ds. Wewnętrznych i Migracji
Komisja Europejska
Rue de la Loi / Wetstraat 200
1049 Bruksela
Belgia

SKARGA

w sprawie jednostronnych kontroli granicznych, które Republika Federalna Niemiec prowadzi od 2023 roku na granicy z Rzeczpospolitą Polską, będącej wewnętrzną granicą UE, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji społeczności Zgorzelca i Powiatu Zgorzeleckiego

Szanowny Panie Komisarzu,

w imieniu władz samorządowych Miasta Zgorzelec, przy wsparciu mieszkańców i podmiotów gospodarczych regionu, składamy niniejszą skargę na długotrwałe, jednostronne i systematycznie przedłużane przez Republikę Federalną Niemiec kontrole graniczne na wewnętrznej granicy strefy Schengen, w tym na przejściu granicznym Zgorzelec–Görlitz.

Niniejsza skarga dotyczy nie tylko formalnego naruszenia przepisów unijnych, ale również głęboko szkodliwych, odczuwalnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych, jakie od miesięcy dotyczą naszą lokalną społeczność.

I. Naruszenie prawa Unii Europejskiej

Przywrócenie kontroli na granicach wewnętrznych może być dopuszczalne jedynie w **ściśle** określonych warunkach — jako środek tymczasowy, konieczny, proporcjonalny i adekwatny do rzeczywistego, zidentyfikowanego zagrożenia.

Tymczasem działania podjęte przez Republikę Federalną Niemiec:

- trwają nieprzerwanie od października 2023 r. (z kilkoma przedłużeniami),
- są utrzymywane bez jawnego wykazania bieżącego, rzeczywistego zagrożenia,
- skutkują głębokimi zakłóceniami w funkcjonowaniu polsko-niemieckiego pogranicza.

Stanowi to naruszenie:

- **art. 22 i 25–27 Rozporządzenia (UE) 2016/399** – Kodeks Graniczny Schengen,
 - **art. 21 Traktatu o funkcjonowaniu UE (TFUE)** – swoboda przemieszczania się obywateli UE,
 - **art. 45, 49 i 56 TFUE** – swobodny przepływ pracowników, działalność gospodarcza i świadczenie usług.
-

II. Brak skuteczności, arbitralność i nieproporcjonalność kontroli

Za oficjalny powód przywrócenia kontroli granicznych władze niemieckie wskazują przeciwdziałanie nielegalnej migracji i zwiększonej aktywności przestępczości zorganizowanej. Jednak analiza działań prowadzonych w terenie przeczy skuteczności takiej strategii.

Na przykład:

- w bezpośrednim sąsiedztwie punktu kontrolnego w Zgorzelcu funkcjonują inne przejścia graniczne, m.in. w Radomierzycach czy Porajowie, które **pozostają otwarte lub objęte są tylko incydentalnymi kontrolami** – często nie ma tam patroli prowadzących kontrole,
- oznacza to, że osoba mająca zamiar przekroczyć granicę nielegalnie może to uczynić bez większych przeszkód, **omijając główny punkt w Zgorzelcu**, co **podważa deklarowaną celowość** obecnych działań i stawia pytanie o ich rzeczywistą motywację,
- w praktyce oznacza to nie tyle zabezpieczenie granicy, co **obciążenie społeczności lokalnej kosztem nieskutecznej polityki migracyjnej**.

Arbitralne działania Niemiec, zastrzone 8 maja, dotyczą już nie tylko kwestii związanych z nielegalną migracją. W jednostronnych kontrolach osób przemieszczających się z Polski do Niemiec można też dopatrywać się sugestii, że przestępczość zorganizowana znajduje się w krajach otaczających Niemcy, w tym w Polsce. Tymczasem dzięki wieloletniej współpracy polskich i niemieckich służb, zwalczających przestępczość zorganizowaną wiemy, że zorganizowana przestępczość ma charakter międzynarodowy, a środowiska przestępcze współpracują z sobą. Jesteśmy przekonani, że najlepiej radzić sobie z tym współpracując jak dotąd. Nasi funkcjonariusze mają w tej dziedzinie naprawdę duże osiągnięcia.

III. Ciężar społeczny, gospodarczy i środowiskowy

Zgorzelec jako miasto graniczne funkcjonuje w ścisłej symbiozie z Görlitz. Tysiące osób każdego dnia przekraczają granicę, by dotrzeć do pracy, szkoły, lekarza, sklepu, czy rodziny. Utrzymujące się kontrole graniczne:

1. blokują miasto

- w godzinach porannych i popołudniowych (w szczególności przy zmianach w zakładach pracy w Niemczech) ulice Zgorzelca stają się kompletnie zakorkowane,

- w każdy poniedziałek oraz po długich weekendach i świątach korki sięgają kilku kilometrów, całkowicie paraliżując centrum miasta, uniemożliwiając przejazd z jednej części miasta do drugiej oraz dojazd do obszarów podmiejskich

2. zagrażają bezpieczeństwu publicznemu

- zablokowane drogi utrudniają pracę pogotowia ratunkowego, straży pożarnej czy policji, a często całkowicie uniemożliwiają dotarcie do domów i posesji, co budzi wśród mieszkańców obawy o bezpieczeństwo
- stojące w korkach pojazdy zwiększają emisję spalin, które gromadzą się w centrum miasta, tworząc smog. Długotrwała ekspozycja na takie zanieczyszczenie prowadzi do problemów zdrowotnych, zwłaszcza w przypadku osób z chorobami układu oddechowego, seniorów i dzieci, które są szczególnie wrażliwe na złej jakości powietrze. Pogarszająca się jakość powietrza stwarza zagrożenie dla zdrowia publicznego i obniża komfort życia w Zgorzelcu.
- kierowcy jadący w kierunku granicy próbują omijać kolejki, poszukując skrótów

3. utrudniają codzienne życie mieszkańców

- codzienna podróż do pracy, szkoły, lekarza czy sklepu trwa dwa–trzy razy dłużej,
- osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, dzieci – szczególnie odczuwają negatywne skutki utrudnionego poruszania się po mieście.
- korki powodują opóźnienia komunikacji miejskiej, a w przypadku transgranicznej linii autobusowej A uniemożliwiają jej punktualne kursowanie

4. negatywnie wpływają na lokalną gospodarkę

- przedsiębiorstwa z sektora usług, handlu, gastronomii oraz transportu obawiają się utraty klientów, kontraktów i reputacji. Dotyczy to nie tylko firm kooperujących lub działających na niemieckim rynku, ale również działających lokalnie, ponieważ wszyscy mają problem z dotrzymaniem terminów dostaw i spóźnieniami
- rosnące koszty operacyjne (czas i paliwo) uderzają w lokalne firmy przewozowe i logistyczne.
- usługi, handel i gastronomia po obu stronach granicy tracą klientów, którzy nie chcą ryzykować, że powrót z zakupów, obiadu, kolacji, czy od fryzjera lub kosmetyczki zamiast 20-30 minut zajmie 2-3 godziny. Spadające obroty to mniejszy dochód i mniejsza rentowność firmy

5. Generują szkody środowiskowe

- tysiące godzin pracy silników spalinowych w korkach to **znaczący wzrost emisji CO₂, NO_x i pyłów zawieszonych**,
 - hałas i spaliny koncentrują się w gęsto zamieszkanym obszarze Zgorzelca, w tym przy szkołach, przedszkolach i osiedlach mieszkaniowych.
-

IV. Pogwałcenie ducha współpracy transgranicznej

Zgorzelec i Görlitz są od lat symbolem udanej integracji i współpracy europejskiej. Działania władz niemieckich mają charakter jednostronny i naruszają codzienne funkcjonowanie miasta. Podważają zaufanie do mechanizmów współpracy w UE i godzą w ideę zintegrowanego pogranicza. W naszym odczuciu, podejmując decyzję o ich wprowadzeniu nie skonsultowano, jakie będą ich skutki dla lokalnych społeczności i gospodarki.

V. Wnioski

W imieniu społeczności Zgorzelca i regionu zwracamy się do Pana Komisarza z apelem o:

1. **Pilne wszczęcie postępowania wyjaśniającego** wobec władz niemieckich na podstawie art. 27 Kodeksu Schengen,
 2. **Wezwanie Niemiec do przedstawienia szczegółowego uzasadnienia** dla utrzymywanych kontroli i wykazania ich proporcjonalności oraz skuteczności,
 3. **Ocenę, czy działania te nie stanowią de facto trwałego zawieszenia zasad strefy Schengen,**
 4. **Działania na rzecz przywrócenia pełnej swobody przemieszczania się** na granicy polsko-niemieckiej w rejonie Zgorzelca,
 5. **Zainicjowanie dialogu z władzami lokalnymi pogranicza**, które jako pierwsze ponoszą konsekwencje decyzji podjętych bez konsultacji i bez realnej ochrony ich interesów.
-

Z wyrazami szacunku,

Rafał Gronicz

Burmistrz Miasta Zgorzelec

Urząd Miasta Zgorzelec
Ul. Domańskiego 7
59-900 Zgorzelec
Tel. 0048 757 59 900 wew. 101
Tel. kom. 0048 782 810 106
e-mail: urząd@zgorzelec.eu

Załączniki:

1. Mapy i zdjęcia ilustrujące zatory w Zgorzelcu
2. Listy poparcia skargi z podpisami mieszkańców pogranicza
3. Dotychczasowa korespondencja z władzami krajowymi i niemieckimi